

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

НН Інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ»

**Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові
науки**

Спеціальність 053 «Психологія»

**Освітня-програма Практична психологія
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти**

Силабус навчальної дисципліни «Історія психології» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія складений для реалізації освітньо-професійної програми «Практична психологія».

Розробник: **Щербакова Ірина Миколаївна**, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології.

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології НН Інституту педагогіки і психології. Протокол №1 від 27 серпня 2020 року.

©Щербакова І.М., 2020

© СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Назва дисципліни	Історія психології
Викладач	Щербаківа Ірина Миколаївна, к. філософ. н., доцент, доцент кафедри психології
Профайл викладача	https://psy.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/sklad-kafedri/29-shcherbakova-irina-mikolajivna
Контактний тел.	063-522-19-01
E-mail:	ishcherbakova@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/index.php?categoryid=43
Консультації	Очні консультації: Щовівторка, 12:20 – в приміщенні кафедри психології (м. Суми, вул. Роменська, 87, корпус 4, 5 поверх, ауд.).

АНОТАЦІЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ

«Історія психології» – навчальна дисципліна, яка в контексті розуміння історичного розвитку психологічних знань у різних країнах та різних історичних періодах, надає студентам необхідні знання для розкриття основних категорій, закономірностей та особливостей розвитку психології в Україні та світі.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчального курсу «Історія психології» є розвиток у майбутніх психологів суспільної рефлексії на основі відтворення історичного розвитку психологічних знань у різних країнах, їх специфіки, зв'язку з суспільно-історичними умовами і станом духовного життя, культурою.

Завдання вивчення дисципліни. Методичні: визначити основні методологічні принципи, на яких будуються наукові теорії; довести існування історично-культурної спадкоємності в постановці та вирішенні основних питань пізнання психічного; усвідомлення теоретико-методологічного потенціалу історії психології. **Пізнавальні:** розширення базових знань у галузі психології та її пізнання за рахунок розкриття хронології наукового життя певних історичних епох, розкриття основних етапів становлення психологічного знання; аналіз основних напрямів та шкіл дослідження психіки: структуралізму, функціоналізму, біхевіоризму, гештальтпсихології, психоаналізу, гуманістичної психології, когнітивної психології та ін.; ознайомлення, із внеском провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у розвиток психологічної науки у різні історичні епохи; визначення історичних та культурних умов формування психології як науки, її взаємозв'язок з іншими науками.

Практичні: визначення послідовності етапів розвитку психології, передумов, предтечій, взаємозв'язків психологічних ідей, теорій, напрямів, шкіл; проведення порівняльного аналізу основних теоретичних положень відповідно до парадигм провідних психологічних напрямів та

шкіл та визначення їх впливу на формування сучасної психологічної теорії й практики.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна характеристика дисципліни	Освітній ступінь	Статус дисципліни
	бакалавр	обов'язкова

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Нормативна/вибіркова
2-й	2-й	3-й	3 / 90	5	екзамен	нормативна

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
лекції	12 год.	2 год.
практичні заняття/ семінарські	12 год.	4 год.
консультації	4 год.	2 год.
самостійна робота	62 год.	82 год.

Формат курсу

Змістовні модулі, які логічно об'єднані в тематичні блоки, що включають вид навчальних занять – лекції, практичні, консультації, самостійну роботу студентів спрямовані на формування програмних результатів навчання.

Форми контролю

Для поточного контролю знань, вмінь та навичок студентів використовуються: усне й письмове опитування; самоаналіз відповідей та виконання завдань; перевірка і оцінка практичних завдань для самостійної роботи (конспектування першоджерел; анотації першоджерел; конспектування основних понять курсу «Історія психології»; біографічно-бібліографічне конспектування); обговорення виконаних практичних завдань для самостійної роботи; підготовка презентації, захист дослідницької роботи (есе за вільно обраною темою); поточне тестування в декілька спроб за розділами курсу.

Семестровий контроль – **екзамен**.

Для підсумкового контролю знань у формі екзамену використовується підсумкове одноразове тестування за курсом.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР 2.	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
--------------	--

ПР 3.	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
ПР 10.	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
ПР 13.	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
ПР 15.	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	лекції		практичні		самостійна	
	дфн	зфн	дфн	зфн	дфн	зфн
Розділ I. Предмет історії психології, історичний шлях зародження психологічної думки						
Тема 1. Історія психології: предмет, методологія, етапи розвитку	2	0,2	2	0,5	6	4
Розділ II. Історія психології у Стародавньому та Середньовічному світі						
Тема 2. Психологія Античності, її становлення і розвиток	0,5	0,2	0,5	0,2	4	5
Тема 3. Психологія Стародавнього світу	0,5	0,1	0,5	0,1	4	5
Тема 4. Психологічні вчення Середньовіччя та епохи Відродження	1	0,2	1	0,2	4	5
Розділ III. Психологія епохи Просвітництва і Нового часу						
Тема 5. Психологічні вчення XVII ст.	1	0,2	1	0,5	4	5
Тема 6. Психологічні ідеї Просвітництва (психологія XVIII ст.)	1	0,2	1	0,5	4	5
Розділ IV. Розвиток психології як самостійної науки: психологія XIX–XX ст.						
Тема 7. Розвиток психології у XIX ст.: природничо-наукові передумови зародження психології як самостійної науки (розвиток експериментальної психології)	0,5	0,1	0,5	0,2	4	8
Тема 8. Розвиток психології у XIX ст.: розгалуження психологічної науки	0,5	0,1	0,5	0,2	4	10
Тема 9. Розвиток психології до періоду відкритої кризи (60-ті роки XIX ст. – 10-ті роки XX ст.). Структуралізм. Функціоналізм	0,5	0,1	0,5	0,2	4	7

Тема 10. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки ХХ ст. – сер. 30-х років ХХ ст.). Біхевіоризм. Гештальтпсихологія	0,5	0,1	0,5	0,2	3	4
Тема 11. Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-ті роки ХХ ст. – сер. 30-х років ХХ ст.). Психоаналіз. Неофрейдизм ХХ ст.	1	0,1	1	0,2	4	4
Тема 12. Розвиток психології у ХХ ст.: психологічні напрями д./п. ХХ ст.	0,5	0,1	0,5	0,2	4	4
Тема 13. Розвиток психології у ХХ ст.: психологія радянського періоду	0,5	0,1	0,5	0,2	3	4

Розділ V. Розвиток психології в Україні, її зв'язок із всесвітньою історією психології

Тема 14. Розвиток української психології з давніх часів і до кінця ХVІІІ ст.	1	0,1	1	0,3	5	6
Тема 15. Розвиток української психології у ХІХ – ХХ ст.	1	0,1	1	0,3	5	6
Усього годин	12	2	12	4	62	82

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

З метою досягнення мети курсу викладач та студенти мають нести спільну відповідальність: неупереджене ставлення до позиції іншого; повага один до одного; диференційованість в оцінюванні знань та компетентностей здобувачів та формуванні висновків щодо успішності (приклади можливих бонусів при вивченні дисципліни: активна робота на занятті, виконання індивідуальних домашніх завдань тощо).

Відповідальність викладача:

- Ø Дотримування правил корпоративної культури.
- Ø Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
- Ø Надання якісних знань і умінь, формування компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків.
- Ø Об'єктивно оцінювати знання студентів.

Відповідальність студентів:

- Ø Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
- Ø Активна участь в усіх видах робіт, які передбачені курсом «Історія психології». Недопустимість пропусків занять й запізнь на заняття. Обов'язкова участь в усіх видах контролю знань. Обов'язкова присутність і активна участь на всіх заняттях. Обов'язкове ведення конспектів лекційних та практичних занять. Обов'язкове виконання практичних завдань та завдань в межах самостійної роботи. Виконання практичних завдань до практичних занять є обов'язковим для допуску до підсумкових контрольних робіт за темами розділів та підсумкового поточного тестування.

Ø Самостійне та добросовісне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю. Забороняється списування та плагіат практичних завдань, тестових чи контрольних завдань, передбачених курсом. Представлення роботи, що містить плагіат, оцінюється незадовільно і вимагає повторного виконання завдання.

Ø Недопустимість ведення аудіо- та відеозапису. Мобільні телефони та інші прилади мають бути переведені у беззвучний режим. Ноутбуки та планшети можуть використовуватись тільки з дозволу викладача для ведення конспектів, нотаток, роботи над практичним завданням або презентацією. Під час занять заборонене вживання їжі та напоїв, що містять алкоголь або інші психоактивні речовини.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні: діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; самостійно виконувати навчальні завдання; коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормам.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Для поточного контролю знань, вмінь та навичок студентів використовуються: усне й письмове опитування; самоаналіз відповідей та виконання завдань; поточні контрольні завдання, а саме біографічно-бібліографічні таблиці, тестові завдання, завдання для перевірки роботи з першоджерелами, словниками та біографічними довідниками.; перевірка і оцінка практичних завдань для самостійної роботи (конспектування першоджерел; анотації першоджерел; конспектування основних понять курсу «Історія психології»); обговорення виконаних практичних завдань для самостійної роботи; підготовка, презентація, захист дослідницької роботи (есе за вільно обраною темою); поточне тестування в декілька спроб за розділами курсу.

Семестровий контроль – **екзамен**.

Для підсумкового контролю знань у формі екзамену використовується підсумкове одноразове тестування за курсом.

Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані Положенням СумДПУ імені А.С. Макаренка згідно національної та ECTS шкалі оцінювання. Поточний контроль і контроль самостійної роботи становить 100 балів, а саме:

Ø Поточний контроль – 45 б. (30 б. поточний контроль усних й письмових відповідей; 15 б. поточний тестовий контроль за розділами курсу).

Ø Контроль самостійної роботи – 30 б. (20 б. – контроль самостійного опрацювання конспектів першоджерел, складання анотацій першоджерел, словника основних понять, біографічно-бібліографічних конспектів; 10 б. – контроль підготовки реферату (есе).

Ø Підсумковий контроль (у формі екзаменаційного тестування) – 25 б.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Історія психології: від античності до початку ХХ століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.
2. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. ; Вид. друге, допов. – Харків : Константа, 2020. – 320 с.
3. Маноха І. П., Роменець В. А. Історія психології ХХ століття: Навчальний посібник для ВНЗ / І. П. Маноха, В. А. Роменець. – К.: Либідь, 2003 – 990 с.
4. Махній М. М. Історія психології: навчальний посібник /М.М. Махній. - Київ: Видавничий Дім "Слово", 2016. - 472 с.
5. Роменець В. А. Історія психології Стародавнього світу і середніх віків / В. А. Роменець. – К.: Вища школа, 1983. – 416 с.
6. Роменець В. А. Історія психології епохи Відродження / В. А. Роменець. – К.: Вища школа, 1988. – 408 с.
7. Роменець В. А. Історія психології епохи Просвітництва: Навч. посібник / В. А. Роменець. – К.: Вища школа, 1993. – 568 с.
8. Роменець В. А. Історія психології XVIII століття. Епоха Просвітництва: Навч. посібн. / В. А. Роменець. – К.: Либідь, 2006. – 1000 с.
9. Роменець В. А. Історія психології XIX – початку ХХ століття / В. А. Роменець. – К.: Вища школа, 1995. – 613 с.
10. Щербакова І. М. Практикум з історії психології : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 160 с.

ДОДАТКОВА:

1. Галіченко М. В., Поліщук І. Є. Хрестоматія з історії та філософії науки : навчально-методичний посібник для підготовки докторів філософії PhD ХДУ. – Херсон, 2018. – 158 с.
2. Гуманістична психологія: Антологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів: [у 3-х т.]. / Р. Трач. Г. Балл. – К.: Університетське видавництво «Пульсари», 2001. – Том 1: Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст. – 2001. – 252 с.; Т. 2: – 2005. – 279 с.
3. Данилюк І. Історія психології в Україні / І. Данилюк. – К.: Либідь, 2002. – 152 с.
4. Жуков С. М., Жукова Т. В. Історія психології / С. М. Жуков, Т. В. Жукова. – К.: Кондор, 2009. – 232 с.

5. Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань : Візаві, 2012. – 209 с.
6. История зарубежной психологии, 30-е – 60-е годы XX века: Тексты / [под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан]. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986. – 342 с.
7. История психологии (10-е – 30-е гг. Период открытого кризиса): Тексты / [под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан]. – 3-е изд. – Екатеринбург: Деловая кн., 1999. – 364 с.
8. Ковальчук З. Я. Історія психології: курс лекцій. Частина 2: для студентів спеціальностей «Психологія», «Практична психологія» / З.Я. Ковальчук. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 344 с.
9. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології: Навч. посібник. / М. С. Корольчук, П. П. Криворучко. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
10. Марцинковская Т. Д. 100 выдающихся психологов мира: пособие / Т. Д. Марцинковская, М. Г. Ярошевский. – М.: Воронеж: Ин-т практ. психологии, МОДЭК, 1996. – 320 с.
11. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 306 с.
12. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми : навч. Т234 посіб. / В.О. Татенко. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 288 с.
13. Чебикін О. Я. Історія становлення психологічних наукових шкіл на півдні України (XIX-XX ст.) : Монографія / О. Я. Чебикін, І. М. Пивоварчик. – Одеса : Видавець Черкасов, 2007. – 320 с.
- Яровицкий В. 100 великих психологов / В. Яровицкий. – М.: Вече, 2004. – 432 с.